

פרוטוקול וועדת איכות הסביבה מפגש 2019\4

מועצה איזורית גולן

נוכחים:

דדי גופר, מנהל היחידה הסביבתית
אלאור לוי, רכז חינוך סביבתי
קובי גביש, מנהל היחידה לשטחים פתוחים
אסף מזור, רכז תחום פסולת
עודד כהן, נציגי מכון שמיר לחקר הגולן
מירי פלח, נציגת ציבור
שיר גת, תושבת מוזמנת
דקלה זיסמן, תושבת מוזמנת
דבי כץ, תושבת מוזמנת
נוגה ווקס, תושבת מוזמנת
שחר מזרחי, יו"ר הוועדה

נושא 1 – מיון פסולת במוסדות חינוך בגולן - המשך דיונים קודמים

רקע

בדיונים הקודמים דנה הוועדה בעניין הפסולת המיוצרת במוסדות החינוך השונים והמגוונים בגולן. מוסדות אלו מייצרים עלות גבוהה ומיותרת לטיפול בפסולת אשר משולמת וממומנת על ידי המועצה וכספי הציבור. מדינוי הוועדה עלה פוטנציאל רב בהביטים הכלכליים, הסביבתיים והחינוכיים שבהסבת אופן הטיפול בפסולת זו ממצב של השלכתה כפסולת מעורבת להטמנה אל עבר מיון במקור (נייר קרטון ואורגני). תשתית המחזור הכוללת את הפחים היעודיים ומנגנון השינוע עד לאתר המחזור או ההטמנה תסופק במיישרין או בעקיפין על ידי היחידה הסביבתית והמועצה. לפי הערכת היחידה הסביבתית הסבה זו צפויה להפחית את עלויות הטיפול בכמעל 100,000 ש"ח בשנה. בדיון קודם בנושא עלה הצורך שבגיבוי המועצה בהנעת התהליך. ברכת ראש המועצה ניתנה לעניין.

דיון

דדי: קודם כל אני מפריד בין מוסדות חינוך.

- בית ספר ותיכון – הפסולת כאן פחות גדולה. רואה את המשמעות החינוכית כאן.
- פנימיות – כמויות הפסולת הגדולות נמצאות כאן. אלה מוסדות חינוך, שאינם שייכים למועצה אלה פועלים בשטחה.

על המועצה לחייב הפרדה. מכיוון שהבעיה היא האדמיניסטרציה של בית הספר או המוסד הדרישה חייבת לבוא עם סנקציה למוסדות אלו. העיצום – כל פסולת שאינה מופרדת, מחוייבת. זה חייב לבוא כהנחיה של הנהלת המועצה.

הסנקציה הקיימת על הפרק היא חיוב מוסד החינוך על הפינוי והטיפול בפסולת המעורבת. במידה ויהיה מיון נאות של הפסולת, עיקר הפסולת תהיה נייר, קרטון ואורגני והפסולת המעורבת תהיה בהיקפים נמוכים. במקרים אלו, לא יהיה חיוב לפסולת המעורבת.

אסף: עשינו את זה בבתי מלון בכינר, עובד מצויין.

שחר: אם כך המודל קיים וכל שיש לעשות הוא להעתיקו למסדות החינוך המדוברים?

דדי: זה צריך לבוא עם הדרכה במקום. ליחידה הסביבתית יש את הכלים לעשות את זה. בנוגע לעיצום, כרגע התקבלה טיוטת חוק סביבתי ארוך מאוד במועצה. שיש לו פרק משמעותי המתייחס לפסולת העסקית. חוק העזר מאפשר את חיוב המוסד שלא ממיין. החוק עזר יקח יותר זמן.

אחרי סוכות נכנסים ליישום, זה נותן לנו זמן ללכת למוסדות ולהדריך אותם.

מירי: למה זה לא קורה עד כה?

אלאור: מתחיל ונגמר בעובד הפשוט. זה כרגע לא במרכז צומת הלב שלהם.

סיכום

1. היחידה בסיוע הוועדה תקבל את גיבוי הנהלת המועצה להוצאת התהליך לפועל.
2. ההכנות לשינוי במערך המיון והטיפול בפסולת מוסדות החינוך יחלו מיום זה על ידי היחידה הסביבתית. הכנות אלו כוללת את ווידוא התשתית המתאימה בכל אחד מהמוסדות והשלמתה במידת הצורך, ידוע הנהלות מוסדות החינוך תוך הסברה, הדרכה וליווי, וביצוע התיאומים הנדרשים לפי הצורך מול המערכות השונות לפינוי ולטיפול בפסולת.
3. יום תחילת השינוי במערך המיון והטיפול בפסולת יהיה מיד אחרי החגים, 22 לאוקטובר.
4. היחידה הסביבתית תעקוב, תפקח ותתן מענה באופן שוטף לטובת טיוב התהליך מיום תחילתו.
5. במקרים של אי-שיתוף פעולה מצד מוסד חינוך כזה או אחר, ובלבד שניתנו התראות ואזהרות מצד היחידה הסביבתית על האופן הלקוי של הטיפול בפסולת, תפעיל היחידה הסביבתית את סמכויותיה על פי שיקול דעתה, לחיוב המוסד על הפינוי והטיפול בפסולת המעורבת שיצר וטופל ע"י שירותי המועצה.

נושא 2 – שימוש בחומרי הדברה , בינהם ראונדאפ כקוטל עשבים, בקרבת פעילות תושבים וילדים (באיזורי מגורים, יישובים, פארקים ציבוריים, מוסדות חינוך וכו')

רקע

כיום לעומת בעבר, הסכנות וההשלכות הבריאותיות השליליות של החשיפה לחומרי הדברה וקוטלי עשבים שונים ידועות, מוכרות ומוכחות מתמיד.

בגולן כמו גם במקומות נוספים בישראל ובעולם הולכת ועולה קריאה הדורשת להפחית את השימוש בחומרים אלו, במיוחד בקרב אזרחים ובדגש על ילדים. טענה זו עולה בקנה אחד עם גורמים מקצועיים וציבוריים כגון משרד הבריאות והמשרד להגנ"ס.

לחומרים אלו ישנה גם השפעה על הסביבה הטבעית בגולן וגם על איכות המים בפרט בהקשר של היות הגולן חלק מאגן ניקוז כנרת.

דין

דד"י: המועצה באמצעות סל יישובים מעבירה כל שנה כספים ליישובים. לצערי הכספים האלו לא צבועים. היישוב מקבל סל תקציבים מהמועצה. ניסיתי בעבר לתקוף את זה בנושא הגינון, לא על הדברה. למועצה אין שום שליטה על מה הוא עושה עם הכסף.

עודד: אסור בכלל לרסס במוסדות חינוך

אלאור: אסור לרסס עשביה במוסדות חינוך, מזיקים (כגון תיקנים, עכברים וכו) מותר להדביר תחת עמידה בהנחיות.

אסף: בבתי ספר כמעט ואין ריסוס נגד עשביה. מדבירים מזיקים לפי קריאה ודרישה כלומר לא באופן שוטף. זה אף פעם לא קורה בשעות פעילות בית הספר, נעשה לפי הנחיות משרד הבריאות והמשרד להגנ"ס. לא עושים טיפולים מונעים במוסדות, הכל זה לפי צורך ספציפי.

דקלה: יש אנשים שלא יודעים, יש חוסר מודעות, יש פחד ממזיקים, אנחנו חושבים שאם כל התושבים לא ירצו ריסוס – לא יהיה ריסוס, ופה זה המקום שאנחנו צריכים את העזרה מהמועצה. מה שקורה בהרבה מקומות זה הוצאה של כל הריסוס מהגינון הציבורי. זה לא רק ריסוס זו חשיבה מערכתית אחרת. אנחנו תושבי הגולן, הגולן מצטייר כמקום של אוויר נקי, והזילות של החומרים האלו גורמים לנו לנשום חומרים רעילים.

נגה: התחילה לפני 5 שנים להתעורר מודעות לנזקים הבריאותיים ואיתה מודעות לצורך בהפחתה בריסוסים. היו גם השגים למשל שהיום ביישוב מודיעים לפני הריסוס לכלל התושבים. הבנתי שמה שחסר הרבה פעמים זה ידע, נסיון וכסף. ובעצם בשיתוף עם עוד אנשים מעוד יישובים בגולן. פנינו, לנבחרי ציבור, כמו גל גפני וביקשנו שמועצה איזורית גולן תכריז על עצמה כמועצה שתומכת בגינון מקיים ביישובים. אפילו יש תמיכה של אדריכלית נוף שמתמכה בתוכנית. ביקשנו שהמועצה תרים כנס בנושא, לאחר מכן ביקשנו שיו"ר קורס ואחרי שהידע יוקנה בקורס, יישבו שיחיליט שיצטרף לפרויקט הוא גם יקבל ליווי מהמועצה.

אלאור: היתה לנו פגישה עם אשכול, הוא אמר שרואה את זה כדבר חיובי, צריך לפנות לאגף תפעול ולראות אם זה ישום שאגף תפעול והמועצה יוכלו לתת גיבוי לממשק מקיים. עכשיו עובדות: פגשתי גננים שעברו קורס, הם אומרים שהמצב הידרדר באופן מאוד משמעותית, שאשא מדברים על עליה של פי 4 בעלויות הטיפול גינון שלהם. המקומות שבהם זה כן עבד אלו זה מקומות שהתחילו והקימו את הגינון מחדש. בקשר לקורס, דיברתי עם כמה נויניקים, אומרים שאם אתה לא רוצה לרסס פשוט תגיד לו

את זה. ישבתי עם מיקי מנהל אגף תפעול על המספרים של הגינון, כיום יש בערך 4000 דונם גינון שהמועצה עושה בטיילות, מוסדות ציבור, פארקים כמו עורבים. אני חושב שהמועצה צריכה להראות קודם כל דוגמה אישית בעניין הזה.

עודד: השאלה היא כמה מה-4000 דונם הם בתוך היישובים, ליד הגן הציבורי. אני חושב שצריך להתחיל מתוכנית שתגדיר סדרי עדיפויות לשימוש בחומרי הדברה. בית הספר לא צריך

שיר: אנחנו קבוצה של תושבים שמבינים שאין צורך בזה ושימוש בחומרים רעילים אלה בקרבת בני אדם הוא מיותר. אנחנו שואלים אם המועצה יכולה לעזור לנו. הייתה לנו הצעה שחשבנו שזוהי הצעה טובה.

דדי: מבחינה פרקטית בנוגע להעלאת המודעות, למועצה יש פורום מנהלי קהילות שנפגשים אחת לחודש, שם זה המקום להתחיל להעביר את הנושא אל מול היישובים. אפשרות נוספת – יש למועצה אתר אינטרנט, ואפשר להכניס את החומר הזה באתר שלה. אני מציע שתתחילו לעבוד עכשיו מול גל.

אלאור: סגרנו עם אשכול שהנושא הזה יעלה בפורום מנהלי קהילות.

דקלה: בערך המועצה החליטה לתגמל את בתי הספר כספית על מחזור נייר!

עודד: יש לייצר רשימה של פערי מידע, לראות האם זה משתלם כלכלי או לא כלכלי, אפשר לעשות פגישה נוספת ולדבר על כל השאלות. כדי להניע מהלך סביבתי במועצה צריך קודם שהיחידה הסביבתית תגיד שהם תומכים. אני בטוח שנכתב על זה הרבה מאוד.

דדי: אני אנסה לאסוף מידע ביישובים ומהגננים ולהבין באיזה כמויות ובאיזה חומרים הם משתמשים.

עודד: אולי השטחים הם שטחים קטנים. אספתי מידע מקק"ל לגבי ייצור של רסק גזם מיערות קקל שניתן יהיה להשתמש בו ולפזר אותו באזורים בהם לא רוצים עשביה, כתחליף לריסוס.

סיכום:

1. קיים מחסור בידע בנוגע לרמת הרעילות של קוטלי עשבים כלפי בני אדם. כמו כן קיים מחסור בידע לגבי החלופות הקיימות לשימוש בחומרים אלו, כלומר חלופות של גינון נטול חומרי הדברה. תתבצע השלמה והעברת מידע מהימן בנושא בין הנוכחים על ידי העברת תוכן כתוב או על ידי הזמנה של אנשי מקצוע העוסקים בתחום להרצות בנושא.
2. כיוון שמדובר בשטחים ציבוריים גדולים מאוד בהם נעשים שימוש ופעילות ע"י תושבים (4000 דונם גינון ע"י המועצה + שטחי היישובים שבאחריות גינון/נוי היישובים) יש להבין את סידרי העדיפויות לטיפול בבעיה, כלומר יש לבצע תיעדוף איזורים להפחתת שימוש בחומרי הדברה לפי סדר חשיבות.
3. בדבר הגינון הציבורי שבאחריות המועצה - יתקיים בוועדה דיון המשך הממוקד לנושא זה.
4. בדבר תמיכת המועצה בגינון נטול חומרי הדברה ביישובי המועצה – בהסתמך על הדברים שנאמרו ע"י הנוכחים בדיון, נראה שישנה רוח חיובית ונכונות לתמיכה בעניין מהנהלת המועצה. קבוצת התושבים הפעילים/ות בנושא יכינו הצעה ויפרטו בה כיצד לראות-עיניהם ניתן לפעול על מנת לעודד את יישובי הגולן להסב עצמם לגינון נטול שימוש בחומרי הדברה. ההצעה תועבר ליחידה הסביבתית ולוועדת איכות הסביבה ולאחר הסכמה ותמיכה בהצעה תועבר להנהלת המועצה.
5. לרשות קבוצת התושבים/ות ניצבת האפשרות לממש את ההצעה שקיבלו ממנכ"ל המועצה להצגת הנושא, לחשיפה ולהעלאת המודעות אליו בכנס מנהלי הקהילות הקרוב.